

Tisková zpráva TI

TI: V SOUČASNOSTI JE DODRŽOVÁNÍ PRAVIDEL ČI NÁSLEDNÝ POSTIH V SOUVISLOSTI SE STŘETEM ZÁJMŮ MINIMÁLNÍ

Praha, 29. března 2017 – Střet zájmů sám o sobě není korupčním jednáním nebo trestným činem. Nese však s sebou potencionální riziko zneužití pravomoci či strategických informací s vidinou osobního prospěchu.

Formálně je jednání ve střetu zájmů zakázáno a může být v konkrétním případě i trestné. Jsou zakázány některé souběhy funkcí a poměrně široký okruh funkcionářů ve veřejné sféře podává majetková příznání. Faktický stav je ale takový, že majetkový prospěch konkrétních osob, které se na klíčových rozhodnutích podílejí, nelze často ani vyloučit, ani prokázat. V řadě problematických případů jsou střety zájmů legální a lze je kritizovat pouze v etické rovině, navíc za předpokladu, že se veřejnost dostane k potřebným informacím.

„Účinná prevence střetu zájmů vyžaduje rovnovážné nastavení pravidel v oblasti informování, v oblasti omezení určitých činností i v oblasti vnitřního řízení a kontroly státních a komunálních úřadů i firem,“ komentuje střet zájmů senátor Libor Michálek a dodává, že „dále musí existovat efektivní mechanismus postihu pro případ upřednostnění jiného než veřejného zájmu. Zákon o střetu zájmů tuto problematiku zatím dostatečně nepokrývá. Proto vítám diskusi, jak nastavit jednodušší a přitom komplexnější pravidla.“

ČESKÝ A SLOVENSKÝ POHLED

„Stávající systém v České republice, který by měl nežádoucí jednání ve střetu zájmů omezovat, je žalostně děravý a nefunkční. Protože je ale střet zájmů průvodním jevem každého korupčního jednání, nelze spoléhat jen na další legislativní úpravy. Poskytování informací o vlastní činnosti, transparentnost, předvídatelnost rozhodování a schopnost vysvětlit, jak rozhodnutí vznikla, by měly být standardy, které bychom měli po veřejné správě požadovat,“ říká Ivana Dufková, projektová manažerka Transparency International ČR.

„V porovnání s českou právní úpravou slovenský ústavní zákon o ochraně veřejného zájmu předpokládá ukládání tvrdších sankcí za porušování povinností uložených veřejným funkcionářem. Kromě pokuty, která může dosahovat výšky až ročního platu, zákon v případě recidivy předpokládá ztrátu mandátu každého veřejného funkcionáře včetně členů vlády či prezidenta. Avšak vzhledem k tomu, že o porušení zákona a uložení sankce rozhodují politické orgány, v praxi byl do dnešního dne za téměř 13 let účinnosti zákona zbaven mandátu jen jeden starosta obce s dva a půl tisíci obyvateli,“ vysvětluje slovenský pohled na střet zájmů Matej Šimalčík, analytik a právník, Transparency International Slovensko.

STŘET ZÁJMŮ JAKO RIZIKO PODVODŮ

Střet zájmů doprovázely i velké korupční skandály spojené v minulých letech s projekty spolufinancovanými z prostředků EU. V současném programovém období je proto střet zájmů sledován jako riziko podvodu zejména při výběru projektů a ve veřejných zakázkách.

„Střet mezi osobními a veřejnými zájmy se velmi často skrývá v neprůhledných složitých propleteních majetkových a osobních vztahů v jedné ekonomicky spjaté skupině subjektů. Člen výběrové komise tak například ovlivní zadání veřejné zakázky ve prospěch uchazeče, v jehož společnosti je on sám konečným uživatelem výhod. Údaje o majetkových a personálních propojeních jsou součástí veřejně dostupných zdrojů informací. Stačí tedy, aby zmíněné kontrolní nástroje integrovaly dostatečně výkonný postup pro potvrzení nebo vyvrácení skrytého vztahu mezi dvěma zdánlivě nezávislými subjekty,“ doplňuje Luděk Mácha, business development manager společnosti CRIF – Czech Credit Bureau, a.s.

Je nastavený systém efektivní? Která další opatření a nástroje mohou řídicí orgány či příjemci dotací využívat pro snížení rizika korupce podvodu a korupce v důsledku střetu zájmů? I na to bude hledat odpověď projekt Transparency International „Střet zájmů jako riziko podvodů“ realizovaný s podporou Evropského úřadu pro boj proti podvodům (OLAF). Jeho klíčovými aktivitami a výstupy jsou mezinárodní konference pro sdílení nejlepší praxe, příručka pro efektivní řízení střetu zájmů a 3 pilotní školení pro pracovníky veřejné správy odpovědné za veřejné zakázky a dotace, včetně těch evropských.

KONTAKT PRO MÉDIA

Ivana Dufková

Projektová manažerka TI

E: dufkova@transparency.cz

TRANSPARENCY INTERNATIONAL

Jsme součástí největší mezinárodní nevládní organizace zaměřené na problematiku korupce. Mapujeme stav korupce v České republice a aktivně přispíváme k jejímu omezení. Zapojujeme občanskou společnost, soukromou sféru i státní sektor. Těžíme z naší dlouholeté nadnárodní praxe a know-how v nastavování protikorupčních programů a strategií. Prostřednictvím projektů aktivně přispíváme k iniciování systémových změn.

Pro veřejnost provozujeme bezplatnou právní poradnu, na kterou se obrací ročně stovky klientů z celé republiky. Naše investigativa dává korupční případy do pohybu. Rozběhli jsme např. kauzy v Lesích ČR a také v Dopravním podniku hlavního města Prahy. Rozkrýváme pavučiny politiků a podnikatelů zneužívajících EU fondy kolem ROP Severozápad. Věnujeme se mimo jiné společností, které prostřednictvím offshore destinací vyvádějí daně z České republiky.

Sledujte naši činnost a zapojte se na www.transparency.cz.